

מסורת הש"ס

(א) (יִצְחָק דְּלִמְרִי וּרְיָאָה וְרַחֲמִי שֶׁ לִּיג אִיִּר זִירָא, (ב) וְנִי תוֹסִי גִיטִין לֹג, דִּיהִי הָא מְנִי וְתוֹסִי חוֹלִין לוֹ. דִּיהִי מַכְלָא, (ג) שְׂנַת סָגִי, (ד) וְנִי תוֹסִי יוֹמָא כַּג, דִּיהִי שְׁמִיִּס וְתוֹסִי שְׂנַת סִי, דִּיהִי הַשְׁמָא, (ה) וְלַעֲלִי מוֹזִי, (ו) דִּיהִי וְהוּא וְסִי,)

תורה אור השלם

- לְפָס מַרְעוּהָ וְחֶסֶד וְיִרְאָתָא שְׂדֵי יַעֲזוּבּ: אויב ו י די

מוסף רש"י

מרעוהו חסד. מונע חסד, ואע"ג דלא כמיז מונע ממילא משמע, שכל מינה שאלשה מ"ס משמשת נטילה היא כמו וקח מידם, אצדו גויס מאלרו (שבת 10:).

תוספות רי"ד

היתומים הלכך אותו הירושין שירושין כתובתה חייבים בקבורתה: א"ר זירא אמר שמואל מצאת אלמנה לעצמה פי' אע"פ שהיתומים זנין אותה דעצמא מאי אמרו רבנן מצאת האשה לבעלה משום איבה פי' ולא משום מזונות שחקנו מזונותיה תחת מע"י הכא תהוי לה איבה פי' מה חוששת האלמנה דמסתא בע"כ יזונו אותה בחנאי כ"ד: אריב"ח כל מלאכות שאשה עושה לבעלה אלמנה עושה לירוש' חוץ פמויגת הכוס והצעת המטה והרחצת פי"ו פי' שברבים אלו מביאים ליד חובה והרגל דבר ומכאן מוכח שהאלמנה חייבת להניק את בנה כמו שעושה בחיי בעלה: אריב"ח כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת לו מנעל והנעתל לו מנעל פי' שהוראה אומר עבד כנעני הוא: א"ר ל"א אלא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום שמכירין אותו ל"ל בה: אמר רבי חיאי בר אבא אמר ר' יוחנן כל המונע תלמידו מלשמשו כאלו מונע ממנו חסד שנאמר למס מרעהו חסד: א"ר אלמנה שתפשה מטלטלין למזונותיה מה שתפסה תפסה א"ר ולי"א אלא למזוני אבל לכתובה מפקין מתקין לה מבר"א מ"ש לכתובה דממקרקעי ולא ממטלטלי מזוני נמי ממקרקעי ולא מטלטלי אלא מאי דתפסה תפסה אמר ר' לריבנא הכי אמרי' שמ"י דרבא כותין פי' האי תפיסה מחיים הוא דאי לאחר מיתה עסקי' הכי אמר מבר"א דאפי' לכתובה מה דתפס תפס אטו ל"ל ה"ל כ"ר"ע מחבירו ולעיל בהבזכא איפליגי בהאי מילתא ר"ט ור"ע בתפיסה דלא"מ דלר"ט מהני ולר"ע לא

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות צו.

אי אמרם בשלמא הניזונת סנן. וסמס לן תנא כלאשי יהודה: שפיר. איכא לאוקמי להא דשמואל בשאינה ניזונת: **אלא אי אמרם ניזונת סנן.** וסמס לן כלאשי גליל וליכא אלמנה שאינה ניזונת אמאי מציאתה לעצמה: **ניהוו.** יורשים כבעל: **סיהוי** להו איבה. דעל כרחם זניס אחתה אכל מעשה ידיה שתקנו לבעלה תחת מזונות(י) הוי ליורשים: **כל מלאכות.** השנויות צפרק אע"פ (לעיל נט:): טוחנת ואופה כו': **חוץ ממויגת הכוס כו'.** שכן מלאכות המקרבות חיבה והרגל דצר כדאמרין

נמי דבא מסכתא (דף ד: ד) שאין נדה עושה אותן לבעלה: **חוץ מהספרס מנעל.** שהרואה אומר עבד כנעני הוא: **מנה תפילין לים לן דה.** שאין דרך עבדים להניח תפילין: **למס**

מרעוהו חסד. המניס עצמו מרעהו ממיס ממנו חסדים. ואית דמפקא לה מדכת"צ לעיל מנייה ותושיה נדחה ממני וסמך ליה למס מרעהו **חסד: מה שחפסה תפסה.** ולא מפקין מיניה. ואע"ג דפסקין הלכתא צפרק מציאת האשה (לעיל סט:): ממקרקעי ולא ממטלטלי הואיל ותפסה תפסה: **דסקיא.** שק של עור שקורין טש"י"א: **עשירה.** היכולת צדה להמתין הלכך אי נמי לא תצעה לאו מחילה היא עד שלש שנים אצל ענייה מדלא תצעתן מחלתן: **לנועס.** צושה לצא לצ"ד הלכך בשתי שנים לאו מחילה היא: **אלא למפרע.** אותן שמי שנים שעברו איצדה: **נחננו.** דמי מזונות לשנה הצאה: נכסי

אלמנה ניזונת פרק אחד עשר כתובות צו.

תא שמע דאמר ר' זירא אמר שמואל **אלמנה מציאתה לעצמה אי אמרת בשלמא הניזונת תנן שפיר.** קאמר שמואל מציאתה לעצמה אפי' בשעה שהיא ניזונית הואיל והן יכולין לסלקה לא הוו כבעל אע"ג דמעשה ידיה שלהן אלא אי אמרת ניזונת תנן וכלאשי גליל אכל לאנשי יהודה מעשה ידיה

לעצמה א"כ הא דקאמר שמואל אלמנה מציאתה לעצמה על כרחך לאנשי גליל הוא דאיצטרך ליה לאשמועינן דלאנשי יהודה לאשמועינן מעשה ידיה לעצמה וכ"ש מציאתה וכיון דלאנשי גליל קאמר אמאי מציאתה לעצמה והא לדידהו הוי דהא אינהו כבעל ולא סגי דלא יהצי לה ואומר רבינו תם דאלמנה דקאמר שמואל קאי אמתני' ולא משום דכלאו הכי לא פשיט שפיר דהניזונת תנן כמו שהוכחתי דעל כרחך אליצא דאנשי יהודה קאמר שמואל ודוקא מציאתה אכל מעשה ידיה אלא כי היכי דלא תקשי דשמואל אדשמואל דהיוו סבירא ליה כלאשי גליל לעיל (ד' נה.) ומה שפירס הקונטר' אי אמרת בשלמא הניזונת תנן שפיר דמוקמינן מילתא דשמואל בשאינה ניזונת קשה דאי בשאינה ניזונת פשיטא ועוד לימנא מעשה ידיה לעצמה וכל שכן מציאתה דהויא כהעדפה שעל ידי הדחק כדאמרין לעיל צריש מציאת האשה (דף סו. ושם) ועוד דכי היכי דאי תנן הניזונת מוקמינן למילתיה דשמואל בשאינה ניזונת כגון שנתנו לה היורשים כתובתה הכי נמי אי תנן ניזונת וכלאשי גליל מצאינו לעצמה דשמואל מיירי באותה שצדעה כתובתה צד"ד או מכרה שאינה ניזונת שאותה מציאתה לעצמה אפי' לאנשי גליל. מ"ר: **אבל מנה תפילין צית לן בה.** אע"ג דבשלהי האשה שנתארמלה (לעיל כח:) תניא או שהניח תפילין צפני רבו לא ילא לחירות מ"מ אינו רגיל להניח כל שעה. מ"ר: **אלמנה שתפסה ממטלטלין במזונות' מה שתפסה כו'.** פי' הריצין דמיירי בתפסה לאחר מיתת הבעל ואז"ת מאי שאל דלמזוני מהניא תפיסה טפי מכתובה

שנתארמלה (לעיל כח:) תניא או שהניח תפילין צפני רבו לא ילא לחירות מ"מ אינו רגיל להניח כל שעה. מ"ר: **אלמנה שתפסה ממטלטלין במזונות' מה שתפסה כו'.** פי' הריצין דמיירי בתפסה לאחר מיתת הבעל ואז"ת מאי שאל דלמזוני מהניא תפיסה טפי מכתובה שאלה תפסת הלוקח שלא צאחריות ונמלאת שדה שאינה שלו לאחר מיתת המוכר והלוקח נמי צאחריות וצא בעל חוצ וטרפה עם השבח קשה שיועיל צו תפיסה בשלמא ממלוה ע"פ לא קשה דאע"ג דלא טריף ממשעבדי לא מהני תפיסה משום דיכול לתצוע הלואות מחיים אכל מלוקח קשה דלא טריף ממשעבדי גם לא היה יכול לתצוע מחיים ונראה לי דדוקא מזוני דלא גביא ממשעבדי והוי נמי תנאי צ"ד אלמוה רצנן טפי להועיל צה תפיסה והודה רצי ואז"ת כמאן אי כרצי צלא תפיסה נמי דהא אומר צפרק נערה (לעיל נה.) אחד נכסים שיס להן אחריות ואחד נכסים שאין להן אחריות מוציאין למזון האשה והצנות ואי כר' שמעון בן אלעזר כי תפסה מאי הוי הא אמר נכסים שאין להם אחריות מוציאין לצנים מן הצנות ואומר רצי דלעולם כר"ש בן אלעזר ודווקא לצנים מן הצנות מוציאין אכל מן האשה לא והא דקא מוטיב מר צר רב אשי מאי שאל לכתובה כו' וצעי לנימיר מאי דתפסה תפסה לאו משום דהכי סבירא ליה דהא אדריצי עקיבא לא פליג דלאמר אין תפיסה מועלת לאחר מיתה אלא הכי קאמר מאי דתפסה תפסה כלומר צרייתא דקמתי דמועיל תפיסה למזונות לאחר מיתה על כרחך כר' טרפון דמאי דתפסה תפסה ואס כן לרצי טרפון צכתובה נמי מאי דתפסה תפסה ור"ח והלכות גדולות פירשו דהכא מיירי בתפיסה מחיים ודווקא למזוני מהניא אכל לכתובה לא משום דלא נתנה כתובה לגבות מחיים ופסק צהלכות גדולות כרצינא וקשה שהרי פסק צתצוצת הגאונים צכולי הש"ס הלכתא כמר צר רב אשי צר ממיפך צצועה ואודיתא וגס הערוך ור"ח פסקו כמר צר רב אשי צר ממיפך צצועה וחיוורי וכתצ וסימנך כלו הפך לצן טבור הוא חף על פי שכתצ הריצין שראה צתצוצת הגאונים לית הלכתא כמר צר רב אשי אלא צמיפך צצועה ואודיתא דומה הוא שה"ג ענמן תופסות כאותם שפסקו לית הלכתא כמר צר רב אשי צמיפך צצועה ואודיתא וי"ל דמר צר רב אשי דקאמר הכא אינו אלא התקפתא בעלמא ולא דס"ל הכי ור"ח פסק כמר צר רב אשי והרצה הארכתי צו לעיל צריש הכותב (דף פד: ושם^[א]) מ"ר:

יתומים אמרו נתננו. אומר רצי דמיירי צמזונות שעברו דמוכח מילתא טפי משום דשתקה עד השתא דיתמי קושטא קאמרי אכל צמזונות דלנצח ודאי על היתומין להציא ראהי דהא רצי יוחנן הוא דלאמר צפ"ק צצ"מ (דף יו. ושם) הטוען אחר מעשה צ"ד לא אחר כלום ואפילו למאן דלית ליה דר' יוחנן הכא מודה דלא מהימני לומר פרעתי דאי מהימני מה הועילו חכמים צתקנתם שתקנו לה מזונות כל שעה יאמרו פרעתי מידי דהוה אכתובה צמקום שאין כותבין דכ"ע מודו דלא מצי אומר פרעתי מהאי טעמא דפרישית. מ"ר:

נכסי

צו.

עין משפט

נר מצוה

ה א מיי פי"ח מהל' חשיות הל' ח סמג עשין מנא ולחזין פא טוש"ע אה"ע ס"י אה טעף ד:
ו ב מיי שם הל' ו טוש"ע שם ספ"י ג:
ז א ד ה מיי פי"ח מהל' חשיות הל' ח טוש"ע י"ד ח ו ד מיי שם טוש"ע שם ספ"י ט:
ח ו ד מיי שם טוש"ע שם ספ"י כ:
ט ח מיי פי"ח מהל' חשיות הל' י סמג לחזין פא טוש"ע אה"ע סמג צט ספ"י כ ונב:
י ט מיי שם הל' יא:
יא י ב מיי פי"ח שם הל' ח טוש"ע שם ספ"י ד:
יב י ל טור אה"ע שם:
יג מ מיי שם סמג שם טוש"ע שם:

לעוי רש"י

טשינא"א [בישצ"א].

אריק, נרתיק מעור.

תוספות רי"ד (המשך) מהני ואפי' לר"ט נמי לא מהני אלא כ"ו שלא נבנסו לרשות הירושין אבל משכנסו לרשות הירושין תו לא מהני וק"ל בכולה תלמודא וההוא דרשב"א וק"ל היל' כמר בר"א וק"ל היל' כר"י מחבירו א"ו בתפיסה דמחיים אירינן ורבא דאמר לכתובתה לא מהני הוה סבר דר"ע אמר בין לאחר מיתה בין מחיים וההוא דרשב"א וק"ל כמנן בההיא איתתא דתפסה כסא דכספא לכתובתה וכי' דהדר ב"י לבתר דשמיצה מר"י כדאמר' לעיל בפי' הכותב א"ל קאקי חוורי דמשלחי גלימא דאינשי הכי אר"י והוא שתפס מחיים. והשתא דתקינן דמטלטלי דיתמי השתעבדי לכתובה בין תפסה בין לא תפסה נובה בין לכתובה בין למזונות: ארי"י משום ריב"ז אלמנה ששהתה ב' וג' שנים ולא תבעה מזונותיה אבדה מזונותיה פי' דאמרין מחלתן ואם עשיוי תובעת מתחורתט היא וכיון שכבר מחלתן א"י להתחרט ומתמה א"י אבדה ג' מיבעי' ל"ק כאן בעני' כאן בעשירה כאן בצנועה כאן בפרוצה א"ר ל"א אלא למפרע אבל להבא י"ל פי' השנים שעברו מחלה ולא מכאן ואילך ועכשיו שתובעת י"ל מכאן ואילך: בעי ריי יתומים